

Virksomhetsrapport 2022

VISJON:

Friluftsglede for flere – oftere

Langtidsplan for perioden 2022-2025

HOVEDOMRÅDER

I perioden 2022-2025 skal Norsk Friluftsliv handle i tråd med vedtektenes §1, med spesiell vekt på politisk påvirkning, for å styrke

- friluftslivets posisjon i samfunnet
- de frivillige friluftslivsorganisasjonenes økonomiske rammevilkår
- friluftslivets naturgrunnlag

Videre skal Norsk Friluftsliv, sammen med medlemsorganisasjonene, arbeide for å

- redusere friluftslivets fotavtrykk og fremme friluftsliv som løsning og virkemiddel til for å nå FNs bærekraftsmål
- fremme friluftslivets posisjon i aktivitets- og folkehelseplaner
- fremme friluftslivets posisjon i arealplaner og jobbe mot bit for bit-nedbyggingen av områder som er viktige for friluftslivet
- fremme allemannsretten og hensynsfull ferdsel på eget ansvar
- videreføre den norske friluftslivskulturen, og sikre et trygt friluftsliv gjennom opplæring, holdningskampanjer og målrettet opplysningsarbeid
- sikre et mangfoldig friluftsliv for alle - uavhengig av økonomi, kulturell bakgrunn eller funksjonsevne
- ..sikre at naturen i større grad tas i bruk som læringsarena i skole, barnehage og SFO

Som fellesorganisasjon for de frivillige friluftslivsorganisasjonene, skal Norsk Friluftsliv også bidra til å styrke medlemmenes faglige kompetanse og synlighet i samfunnet.

ARBEIDSFORM

Det er grunnleggende i Norsk Friluftslivs virksomhet å jobbe tett og koordinert med medlemsorganisasjonene.

ÅRLIGE HANDLINGSPLANER

Det utarbeides årlige handlingsplaner med prioriterte og målsatte tiltak.

A photograph of two hikers walking away from the camera on a rocky, mountainous trail. The hiker in the foreground is wearing a grey and white striped sweater, a black beanie, and a red and black backpack. The hiker in the background is wearing a bright red jacket and black pants. The landscape is filled with pine trees and rocky terrain under a hazy, golden sky.

Innhold

- 4** Hovedpunkter
- 7** Rammebetingelser for friluftslivet
- 18** Konferanser, seminarer og foredrag
- 20** Informasjons- og inspirasjonsarbeid
- 26** Mangfold og inkludering
- 30** Satsing i skole, barnehage og SFO
- 34** Administrativt

Hovedpunkter

For den enkelte handler friluftslivsaktiviteter først og fremst om gode opplevelser i natur, alene eller sammen med andre. I et samfunnsperspektiv handler det om mye mer: Friluftsliv er Norges største fritidsaktivitet, langt større enn all idrettsaktivitet. Friluftslivet gir et stort bidrag til befolkningens fysiske og psykiske helse, og gjennom dette et vesentlig samfunnsøkonomisk bidrag.

Undersøkelser viser at friluftslivsaktiviteter fortsatt er sterkt utbredt, men pandemien har forsterket den negative utviklingen med økte sosioøkonomiske forskjeller. Viktige oppgaver for Norsk Friluftsliv og medlemsorganisasjonene er derfor både å synliggjøre dette overfor myndighetene og bidra til å inkludere alle – uavhengig av sosioøkonomisk status,

kultur og funksjonsevne. Dette var tema i mange innspill og politiske møter. Også #Sammenpåtur, et samarbeidsprosjekt mellom folkehelse- og friluftslivsorganisasjonene, var et viktig prosjekt for å oppnå dette.

Hovedaktiviteter 2022

POLITISK DIALOG

Norsk Friluftsliv hadde i 2022 regelmessig dialog med alle politiske partier, relevante komiteer og departementer. Blant annet hadde vi med oss klima- og miljøministeren på bålcaffe med organisasjonene på Skullerudstua, samme minister deltok på Natt i naturen, og statsministeren på åpningen av

Klima- og miljøminister Espen Barth Eide møtte friluftslivsorganisasjonene til bålcaffe i mars på Skullerudstua i Oslo.

Foto: Synne Kvam

Friluftslivets dag. Gjennom året avholdt vi møter med, og sendte innspill til, departementene, stortingsrepresentantene og partiene i forbindelse med statsbudsjettet, partiprogrammene og aktuelle politiske saker. Under Arendalsuka hadde vi samtaler med representanter fra de fleste politiske partiene.

ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER

Også i 2022 hadde vi som mål å styrke de økonomiske rammebetingelsene for medlemsorganisasjonene, herunder tildelinger i statsbudsjettene for 2023 og 2024, og ulike krisepakker til idrett og frivillighet som regjeringen la frem.

Friluftslivet ble inkludert i en ny tilskuddsordning for 2022 og 2023, og nyter også godt av at det fra 2023 er full momskompensasjon. Forøvrig var det lite gjennomslag for nødvendige tilskudd til de frivillige friluftslivsorganisasjonene.

FRIVILLIGHET

2022 var Frivillighetens år. Verdien av frivilligheten og utfordringene den står overfor, ble løftet i politiske

møter, ulike konferanser og mediainnspill både under Arendalsuka og ellers i året. I tillegg til at frivilligheten løser viktige samfunnsoppgaver, bidrar den også til sosialt bærekraftige samfunn preget av tillit, trygghet og tilhørighet. Det er derfor en utfordring, ikke bare for organisasjonene, men også for samfunnet at frivilligheten ble svekket under pandemien. Norsk Friluftsliv har bedt Klima- og miljødepartementet (KLD) om å yte samme støtte til restart av friluftslivets frivillighet som Kulturdepartementet (KUD) gjør overfor idretten, men har så langt ikke fått gjennomslag for dette.

I Frivillighetens år hadde Norsk Friluftsliv prosjektlederansvar for to av signalarrangementene: #Sammenpåtur som var et samarbeidsprosjekt mellom folkehelse- og friluftslivsorganisasjonene, samt Friluftslivets uke.

BÆREKRAFTIG FRILUFTSLIV

Vi ønsker å se friluftslivet som en del av løsningen for å nå FNs bærekraftsmål. Den økte friluftslivsaktiviteten har imidlertid også forsterket utfordringene knyttet til ivaretagelse av natur og klima, herunder slitasje på natur og klimaeffekter knyttet til forbruk av utstyr og transport. Arbeidet for å sikre et bærekraftig friluftsliv ble derfor ytterligere forsterket i 2022, som tema på Friluftspolitisk samling og i årsmøtet, samt på Landskonferansen i Bodø. Der presenterte også Friluftsrådenes Landsforbund og Norsk Friluftsliv «Friluftslivets bærekraftsplakat».

FRILUFTSLIVETS BÆREKRAFTSPLAKAT

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Friluftslivet ønsker å bidra aktivt til å oppfylle disse målene.

Vi vil:

MÅL 3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

- Bidra til god fysisk og psykisk helse gjennom å jobbe for et friluftsliv for alle, som består av både organisert og egenorganisert aktivitet
- Sikre at alle barn og unge lærer grunnleggende friluftslivsferdigheter
- Tilrettelegge friluftslivsområder for sosialt fellesskap
- Arbeide for gode rammevilkår for frivilligheten, og gjøre det enkelt og attraktivt å være frivillig

MÅL 4 GOD UTDANNING

- Heve skolens kompetanse på bruk av naturen som læringsarena, og jobbe for at dette prioriteres i skolens planverk og i lærerutdanningen
- Skape økt forståelse for at naturen er forutsetningen for menneskets eksistens og livskvalitet

MÅL 9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

- Støtte opp om forskning og andre tiltak som bidrar til et mer bærekraftig friluftsliv

MÅL 10 MINDRE ULIKHET

- Sikre allemannsretten som et gratis fellesgode
- Styrke inkluderings- og mangfoldsarbeidet, og legge til rette for at alle skal kunne delta i friluftslivet
- Støtte, etablere og bidra til drift av utlånssentraler for utstyr til fritidsaktiviteter

MÅL 11 BÆREKRAFTIG BYER OG LOKALSAMFUNN

- Sikre natur- og friluftslivsområder med åpne og inkluderende møte- og aktivitetsplasser, nær der folk bor
- Arbeide for at det skal etableres flere gang- og sykkelveier, stier og turveier
- Øke anerkjennelsen av frivillighetens egenverdi og betydning for å skape samfunn preget av tillit, trygghet og tilhørighet

MÅL 12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

- Inspirere til friluftsliv som handler om opplevelser og ikke utstyr
- Vektlegge nærfriluftsliv og opplevelser som ikke krever mye utstyr eller store anlegg
- Redusere forbruket av friluftsutstyr og -klær ved å fremme krav til kvalitet og stimulere til deling og gjenbruk

MÅL 13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

- Redusere friluftslivets klimaavtrykk ved å arbeide for mer klimavennlig transport i ferie og fritid, og fremme kortreiste hverdagsopplevelser i nærmiljøet

MÅL 14 OG 15 LIVET I HAVET | LIVET PÅ LAND

- Informere om, og inspirere til, sporløs ferdsel i naturen
- Fremme naturvennlig tilrettelegging og kanalisering av ferdsel og annen friluftslivsaktivitet der det er behov av hensyn til sårbar natur
- Verne om viktige friluftslivsområder, spesielt områder nær der folk bor, strandsonen, bymarker og større sammenhengende skog- og fjellområder
- Stimulere til og koordinere rydding av avfall langs kysten og i naturen ellers

MÅL 17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

- Videreføre et bredt samarbeid for et mer bærekraftig friluftsliv, både mellom friluftslivsorganisasjonene og med myndighetene
- Formidle våre bærekraftserfaringer i internasjonalt samarbeid, og hente kompetanse og inspirasjon fra andre land
- Inspirere alle som bedriver friluftsliv til å engasjere seg for å oppfylle FN's bærekraftsmål

ET TRYGT FRILUFTSLIV

En annen erfaring er at den norske friluftslivskulturen med tur etter evne og på eget ansvar, er utfordret. Det er viktig at friluftslivet selv har et godt grep om dette. Også dette var tema på årsmøtet, og det ble i 2022 nedsatt et eget sikkerhetsutvalg i Norsk Friluftsliv med deltagelse fra DNT, Klatreforbundet, Syklistenes landsforening, Røde Kors, Norges Speiderforbund og Padleforbundet.

ALLEMANNSRETTE

Allemannsretten er grunnlaget for friluftslivet slik vi kjenner det. I 2022 fortsatte vi det viktige arbeidet for å ivareta denne. I Nordkappsaken vant Nordkapp kommune også ankesaken i søksmålet rettet mot dem fra Rica og Scandic. Dette var en viktig seier for friluftslivet og anvendelsen av Friluftslovens §14. Norsk Friluftsliv har også engasjert seg i arbeidet til Reiselivsutvalget og med reiselivsstrategien, først og fremst spørsmål knyttet til betaling for tilgang til natur. Forslag om å ta allemannsretten inn i Grunnloven skal opp til annen gangs behandling i Stortinget i 2023, og arbeidet for å sikre nødvendig flertall for dette intensiveres.

ANDRE POLITISKE SAKER

Norsk Friluftsliv har også engasjert seg i en rekke andre politiske saker som berører friluftslivet og naturgrunnlaget: Folkehelsemeldingen, Reisemålsutvalget, Reiselivsstrategien, Motorferdselslovutvalget, Helhetlig plan for Oslofjorden, energi- og arealsaker.

Ved viktige politiske saker, inkludert innspill til statsbudsjettet, lovendringer og lignende som omhandler friluftsliv og frivillighet, inviterer Norsk Friluftsliv medlemsorganisasjonene og andre relevante aktører til møter for å dele synspunkter, drøfte strategier og gjøre organisasjonene forberedt til selv å sende inn gode høringsuttalelser. Disse møtene har blitt svært godt mottatt av medlemmene.

INFORMASJON OG OPPLYSNING

Også i 2022 har Norsk Friluftsliv hatt kampanjer for å få folk til å være ute og bruke naturen, og for økt kunnskap om allemannsrettene og -pliktene. Disse har dels vært finansiert av ekstra øremerkede midler fra Miljødirektoratet. Konseptet med de egenproduserte kampanjefilmene om allemannspliktene, med Per Sundquist i hovedrollen, ble videreutviklet.

Det nordiske samarbeidet er videreført. Vi har blant annet avholdt Nordisk Natt i Naturen 2022 med finansiering av danske Møller Fonden. De nordiske friluftslivorganisasjonene har vært særlig opptatt av å høste fra våre erfaringer med bærekraftsarbeidet.

ANDRE PRIORITERTE TILTAK I 2022

- Friluftslivets uke, som endelig kunne markeres igjen. Ny grafisk profil er utarbeidet.
- Drift av prosjektene Friluftsliv i skolen og Suksessfulle satsinger innenfor natur/friluftsliv rettet mot barn og unge i pedagogiske institusjoner
- Drift og videreutvikling av prosjekt for inkludering og mangfold i friluftsliv, inkludert Turmat fra hele verden, der verktøy ble utarbeidet og distribuert. I august signerte Norsk Friluftsliv, sammen med syv statsråder og 20 andre organisasjoner, Fritids-erklæringen som sier at alle barn og ungdom skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. På vegne av medlemsorganisasjonene deltar vi i arbeidet for at dette skal realiseres.

Alt dette, og mer til, er nærmere beskrevet i det videre – og på våre hjemmesider norskfriluftsliv.no.

Rammebetingelser for friluftslivet

Politisk påvirkning, friluftslivsorganisasjonenes ressurser og friluftslivets naturgrunnlag

Økonomiske rammebetingelser

En sentral oppgave for Norsk Friluftsliv er å arbeide for å styrke økonomien for friluftslivsorganisasjonene. En viktig del av dette arbeidet er å fremme krav til statsbudsjettet og i relevante politiske saker. Kravene blir understøttet av undersøkelser og forskning som dokumenterer samfunnsnyttene av friluftslivet.

STATSBUDSJETTET

Det var få endringer for friluftslivet i budsjettet for 2022. Regjeringen avsluttet satsingen på fritidskortet og la ned en rekke prosjektsatsinger over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett, som et ledd i gjenåpningen etter pandemien. Kulturdepartementet fikk en ny tilskuddsordning for inkludering og mangfold, der også friluftslivsorganisasjonene kan søke tilskudd. Ramme for tilskuddsordningen er 200 millioner over to år. Det ble fra 2022 også innført full momskompensasjon.

Hovedtrenden fra vårt fagdepartement, Klima- og miljødepartementet (KLD), var en videreføring fra 2021, med en positiv utvikling av aktivitetsmidlene på 7,8 prosent. Regjeringen satset også i dette budsjettet

tungt på inkludering og mangfold med prosjektmidler over Kunnskapsdepartementet, Barn- og familiedepartementet og Kulturdepartementet.

I 2022 deltok Norsk Friluftsliv i budsjettøring i Energi- og miljøkomiteen, Familie- og kulturkomiteen, Helse- og omsorgskomiteen, Utdanning- og forskningskomiteen, og Kommunal- og forvaltningskomiteen.

UTVIDELSE AV KRISEPAKKENE OG INNFØRING AV STRØMSTØTTE – FRIVILLIGHETEN BLE HØRT

Norsk Friluftslivs 18 medlemsorganisasjoner har, i likhet med resten av frivilligheten, blitt hardt rammet av koronapandemien. Selv om rekordmange har brukt naturen som aktivitetsarena under pandemien, mistet organisasjoner, lag og foreninger, både medlemmer og frivillige.

Det var derfor bra at regjeringen valgte å videreføre stimuleringsordningen fra året før, for å ivareta frivilligheten og opprettholde mest mulig aktivitet under pandemien. Dette var viktig for mange av våre medlemsorganisasjoner.

I løpet av året ble strømprisene rekordhøye, og i august lanserte regjeringen en strømstøtteordning for frivillige organisasjoner, med tilbakevirkende

Foto: Gosia Dvorakova

kraft fra april. Strømstøtteordningen varte ut hele 2022, og har vært en viktig støtte for mange av våre organisasjoner med lokale lag og foreninger.

TILSKUDD TIL MANGFOLDS- OG INKLUDERINGSTILTAK

Regjeringens idrettsstrategi «Sterkere tilbake - En mer inkluderende idrett» ble lansert 3. september 2021. Den inneholder en søknadsbasert tilskuddsordning for mangfolds- og inkluderingsprosjekter, som er åpen for søknader fra friluftslivets organisasjoner. Tilskuddsordningen gjelder fra 2022, og er et spleiselag mellom private stiftelser, spillemidler og midler over statsbudsjettet. Norsk Friluftsliv har en plass i innstillingsutvalget, og i 2022 fikk våre medlemsorganisasjoner totalt 22,5 millioner til ulike inkluderingsprosjekter. I desember gjennomførte vi et webinar om ordningen, for at enda flere av våre organisasjoner skal levere gode søknader for 2023.

FRILUFTSPOLITISK FORUM

Forumet ble etablert i 2021 for å samordne og prioritere saker i forbindelse med budsjettthøringer. I 2022 har forumet også tatt opp andre aktuelle politiske saker, som arbeidet for å få allemannsretten inn i Grunnloven, ny handlingsplan for friluftsliv, Nordkapp-saken, aktivitetsråd m.fl. Forumet er

sammensatt av ansatte i organisasjonene som ønsker å bidra eller få innsyn i arbeid med politisk påvirkning. Det er enighet i forumet om at økonomiske rammevilkår for organisasjonene, samt arbeid med Friluftslivets år, bør prioriteres høyt i budsjettet for 2024.

Naturgrunnlaget

En viktig oppgave for Norsk Friluftsliv er å sikre friluftslivets naturgrunnlag og skape økt forståelse for naturens egenverdi. Til tross for erklært klimakrise og naturkrise, øker presset på norsk natur i form av nedbygging og andre aktiviteter som forringer naturgrunnlaget. Samtidig har oppmerksomheten rundt nedbygging og ødeleggelse av naturen fått økt oppmerksomhet i 2022. I desember ble det enighet om en internasjonal naturavtale i Montreal, som markerer et veiskille i verdens måte å behandle natur på.

I forbindelse med Norges forberedelser til naturavtalene, har Norsk Friluftsliv kommet med innspill til KLD, både skriftlig og i møte med klima- og miljøminister Espen Barth Eide. I innspillene har vi blant annet lagt vekt på viktigheten av en ambisiøs

og forpliktende avtale, med gode oppfølgingsrutiner. I tillegg har vi pekt på at det trengs en forpliktende nasjonal plan for å følge opp avtalen.

Norsk Friluftsliv har også gitt innspill til Klimautvalget og stortingsmeldingen om klimatilpassing. I innspillene har vi i hovedsak pekt på koblingen mellom klima og natur.

KOMMUNAL AREALFORVALTNING

Det meste av arealforvaltningen i Norge styres av kommunene, i henhold til plan- og bygningsloven. Forskning har vist at kommunene i svært stor grad mangler kompetanse og kapasitet innenfor planlegging, natur og friluftsliv. Det har Norsk Friluftsliv påpekt i mange høringer også i 2022.

STRANDSONEN OG HELHETLIG PLAN FOR OSLOFJORDEN

Strandsonen er et svært viktig friluftslivsområde, og det er et nasjonalt mål at befolkningen skal ha god tilgang til denne. Summen av alle byggetiltakene over tid har likevel gjort at stadig mindre av strandsonen er tilgjengelig for allmennheten.

Helhetlig handlingsplan for Oslofjorden ble fremmet av Miljødirektoratet i 2019. Tilstandsbeskrivelsen viser at miljøtilstanden i Oslofjorden er svært dårlig på alle områder. Våren 2021 ble handlingsplanen fulgt opp av regjeringen gjennom «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv». Her foreslås det mange nødvendige tiltak, også for friluftslivet, noe Norsk Friluftsliv har støttet opp om gjennom innspill til KLD.

For at den helhetlige tiltaksplanen for Oslofjorden skal følges opp, er det viktig med et stort engasjement. I 2022 har derfor Norsk Friluftsliv, i samarbeid med Oslofjorden Friluftsråd, tatt initiativ til å etablere «Nettverk for Oslofjorden». Dette er et nettverk av natur- og friluftslivsorganisasjoner, som skal jobbe for en ren og rik fjord med muligheter for natur- og friluftslivsoplevelser for alle.

Oslofjorden og området rundt har stor verdi for friluftslivet. Norsk Friluftsliv og Oslofjorden Friluftsråd har derfor i 2022 tatt initiativ til å etablere et eget nettverk for fjorden.

Foto: Anders Nordermoen

ENERGIPRODUKSJON

Klimakrisen, høye energipriser og en krevende sikkerhetspolitisk situasjon, førte i 2022 til mange diskusjoner om behovet for ny energiproduksjon. Forslag om vannkraftutbygging i vernede vassdrag har blitt avvist fra regjeringen, men flere partier fronter dette fremdeles. Det er derfor viktig at natur- og friluftslivsorganisasjonene viderefører engasjementet for vernede vassdrag i 2023.

Utbygging av vindkraft på land har vært et stort stridstema de siste årene. Etter tre år med stans i behandlingen av nye vindkraftkonsesjoner, åpnet Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) for konsesjonsbehandling av meldinger om nye vindkraftprosjekter i april 2022, dersom vertskommunen samtykket. Olje- og energidepartementet (OED) har uttalt at den videre konsesjonsbehandlingen skal bygge på NVEs anbefalinger om nye krav og prinsipper. Forslagene omfatter både grundigere utredninger, og flere nye standardvilkår, som minimumsavstand til bebyggelse, maksimal høyde for vindturbinene og kortere frist for utbygging. Det er også foreslått nye prinsipper for bruk av for- og etterundersøkelser, og en prosess for nedlegging av vindkraftverk. Arbeidet er en oppfølging av Stortingsmeldingen om vindkraft på land. Norsk Friluftsliv og en rekke andre natur- og friluftslivsorganisasjoner har sammen sendt brev til OED, med innspill til hvordan natur- og friluftslivshensyn bedre kan ivaretas i det nye konsesjonssystemet for vindkraft på land.

Parallelt har flere departementer jobbet med å følge opp Stortingets vedtak om endringer i konsesjonssystemet, blant annet et forslag om å innlemme planlegging og bygging av vindkraftverk i plan- og bygningsloven.

Regjeringen har lansert store ambisjoner for utviklingen av vindkraft til havs i Norge, og tar sikte på å lyse ut første fase av Sørilige Nordsjø II og Utsira Nord innen utgangen av første kvartal 2023. Norsk Friluftsliv, sammen med en rekke friluftslivs- og naturorganisasjoner, oppfordret partiene til å gå sammen om et forlik som blant annet sikrer at miljøforvaltningen rustes opp med tilstrekkelig kompetanse til å sikre en effektiv og forutsigbar åpnings- og konsesjonsprosess som ivaretar naturhensyn og sameksistens.

I februar oppnevnte Olje- og energidepartementet en energikommisjon som skal kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon. Norsk Friluftsliv deltok på et felles innspill, hvor vi understreket behovet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon med lavest mulig naturfotavtrykk.

I energidebatten for øvrig, har Norsk Friluftsliv standpunkt vært at dersom vi fortrinnsvis utnytter energien vi allerede har til rådighet på en mer effektiv måte, sparer vi miljøet for klimagassutslipp og naturinngrep. Samtidig er det behov for utbygging av ny fornybar energiproduksjon for å redusere klimautslippene, men det må skje på en måte som

har minst mulig negative konsekvenser for naturen og friluftslivet. Vårt budskap er at vi må klare å ta vare på både klima og natur, noe både FNs klimapanel og det internasjonale naturpanelet understreker i flere av sine rapporter.

MOTORISERT FERDSEL I NORSK NATUR

Norsk Friluftsliv har over mange år vært en tydelig stemme mot økt motorferdsel i norsk natur.

I mai 2021 vedtok Stortinget at det skal foretas en helhetlig gjennomgang av motorferdselloven. Høsten samme år ble det oppnevnt et offentlig utvalg som skal gjennomgå reglene for motorferdsel i utmark og vassdrag, og komme med forslag til nytt regelverk. Utvalget skal avgi utredningen i form av en Norsk Offentlig Utredning (NOU) innen 1. desember 2023. Norsk Friluftsliv deltar i referansegruppen tilknyttet utvalgets arbeid, som i 2022 har hatt to møter. Norsk Friluftsliv har også, sammen med medlemsorganisasjonene og Naturvernforbundet, hatt et eget møte med utvalgsleder. I tillegg har vi sendt utvalget en rekke skriftlige innspill.

VANNFORVALTNING

Norsk Friluftsliv videreførte i 2022 det langvarige og gode samarbeidet om vannmiljø og vannforvaltning med Sabima og Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN). I fellesskap har organisasjonene to heltidsansatte vannkoordinatorer, der det formelle arbeidsgiveransvaret ligger hos Sabima.

Vannkoordinatorenes hovedrolle er å tilrettelegge for at de frivillige organisasjonenes lokal- og fylkeslag blir hørt i arbeidet med gjennomføringen av vannforskriften, og å sørge for engasjement for vannmiljørelaterte saker i organisasjonene. Vannkoordinatorene fyller en viktig funksjon i å sikre brukerperspektivet i vurderinger og avveininger knyttet til vannmiljø. De bidrar også til å løfte frem kunnskapen fra de frivillige organisasjonene i arbeidet med vannforvaltningsplanene.

SKOGFORVALTNING

Skogen er kanskje den viktigste friluftslivsarenaen i Norge. Norsk Friluftsliv har derfor engasjert seg i utviklingen av skogbruksstandarder siden midten av 1990-tallet.

De siste årene har Norsk Friluftsliv hatt en viktig rolle i utarbeidelsen av en nasjonal FSC-standard (Forest Stewardship Council) for et bærekraftig skogbruk. Vi har både et mandat i standardgruppen til FSC og

et styremedlem i Foreningen Skogen (FSC Norge), som forvalter den norske FSC-standard. I dette arbeidet har vi vært spesielt opptatt av innsyn og medvirkning for natur- og friluftslivsorganisasjonene, samt hogstformer, særlig i viktige friluftsområder. Den norske nasjonale FSC-standard ble i 2021 godkjent av det internasjonale FSC. I 2022 har en rekke formelle elementer kommet på plass, og standarden vil bli tatt i bruk fra 2023.

I 2020 ble Norsk Friluftsliv også involvert i revisjonen av PEFC-standard (Programme for the Endorsement of Forest Certification), som overtok som skogbruksstandard etter bruddet i Levende Skog i 2010. Vi har vært med i arbeidskomiteen som har forhandlet om revisjon av standarden, hvor vi har gjort vårt beste for å ivareta friluftslivets interesser. I 2022 ble det enighet om en ny PEFC-skogstandard, som vil bli tatt i bruk fra 2023.

Andre politiske saker vi har arbeidet med

BÆREKRAFTIG FRILUFTSLIV

Friluftsliv har mange positive effekter, men økt interesse, nye reisevaner og endret bruk av naturen forsterker også presset på både den og klimaet. På mange populære steder har belastningen på natur og lokalsamfunn vært så stor at allemannsretten er truet. Gjennom 2022 har Norsk Friluftsliv engasjert seg for å finne gode løsninger på dette.

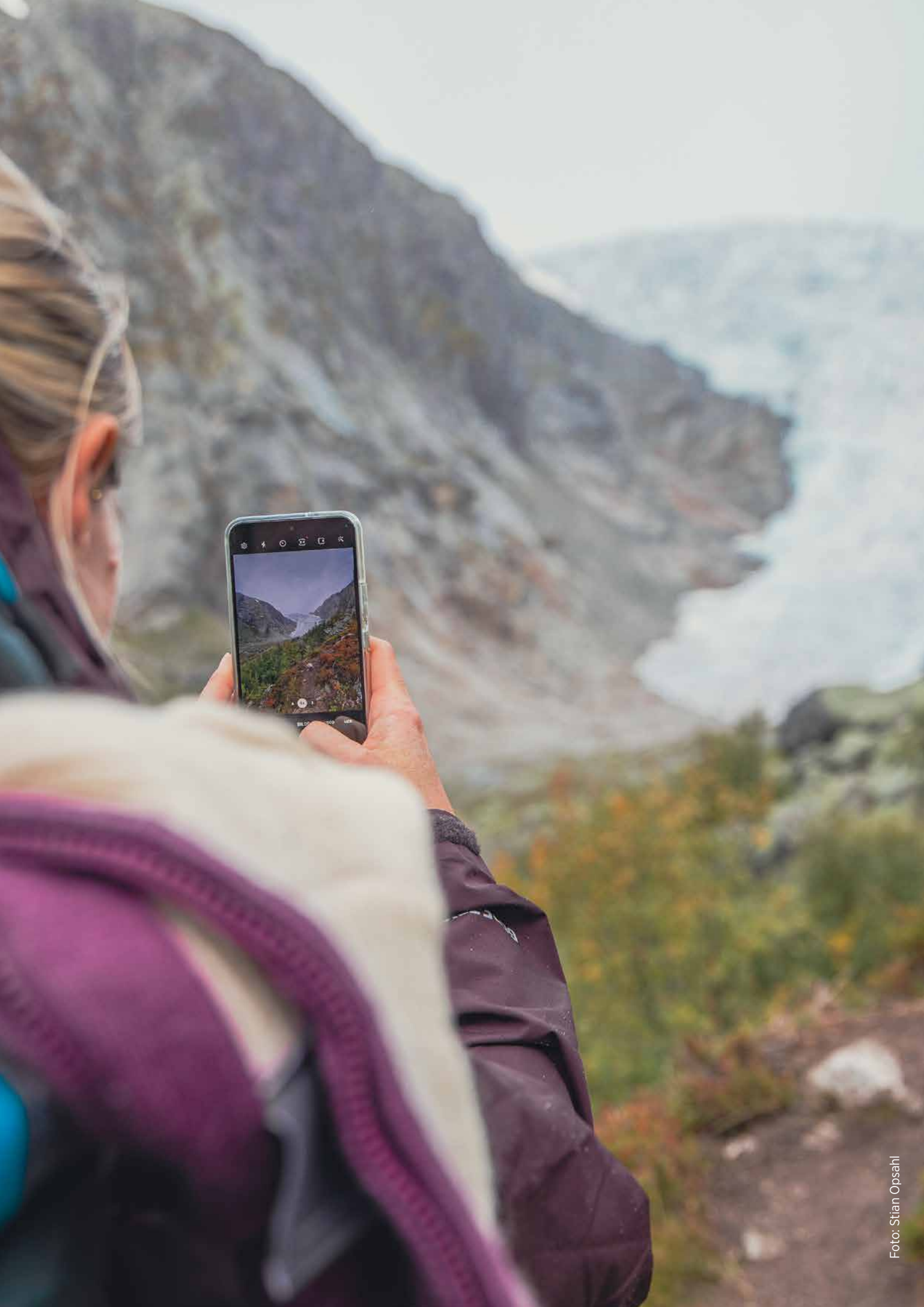
Dagens friluftsliv medfører også andre utfordringer i et bærekraftperspektiv. Utstyr, transport, arealbruk er tre viktige stikkord. Bærekraftig friluftsliv har derfor vært tema i en rekke møter og innspill gjennom året. En del av dilemmaene ble også belyst på konferansen i forbindelse med Norsk Friluftslivs årsmøte, og på Landskonferansen i Bodø.

Norsk Friluftsliv ønsker å bidra til at Norge skal nå bærekraftsmålene fram mot 2030. I samarbeid med Friluftsrådenes Landsforbund har vi derfor utarbeidet Friluftslivets bærekraftsplakat, med konkrete tiltak for å utvikle friluftslivet i en bærekraftig retning.

ALLEMANNSRETTE

Allemannsretten er en sentral del av den norske kulturen og en forutsetning for friluftslivet slik vi kjenner det. Retten er under press både som følge

Dommen som falt i Nordkapp-saken er prinsipielt viktig, og en seier for friluftslivet og allemannsretten.

Foto: Wanda Nathalie Nordstrøm

av bit for bit nedbygging, privatisering, press på enkelte områder og kommersialisering av bruk av norsk natur.

I 2020 ble det igjen fremmet forslag om å innlemme Allemannsretten i Grunnloven, for å befeste hvilken betydning den har. Saken er berammet for andregangs behandling i Stortinget i desember 2023 eller tidlig i 2024. Norsk Friluftsliv og friluftslivsorganisasjonene legger ned betydelig innsats for å sikre nødvendig flertall for dette.

I 2022 ble det satt et endelig punktum i saken om avgiftsinnkrevingen på Nordkapp-plataet, som har vært et stridstema i mange år. I september valgte lagmannsretten å opprettholde tingrettens dom fra 2021, og i november avsluttet Høyesterett saken, ved å avvise anken fra Scandic. Det er derved slått fast at uteområdet på Nordkapp-plataet er å anse som utmark, og at parkeringsplassen på området er å anse som en utfartsparkering, som omfattes av § 14 i friluftsloven. Det innebærer at Scandic må søke kommunen om løyve for å ta inn parkeringsavgift og avgift for å komme inn på Nordkapp-plataet, i tråd med § 14 i friluftsloven.

Naturbasert reiseliv er i vekst, og dette kan på sterkt besøkte steder være utfordrende for natur og lokalsamfunn. Norsk Friluftsliv og medlemsorganisasjonene er bekymret for at dette møtes med innskrenkninger i allemannsretten i form av besøksbegrensninger

eller betalingsordninger som bryter med gratisprinsippet. Denne typen tiltak må være aller siste utvei etter at man har sikret god og relevant informasjon om hvordan man skal vise hensyn, har gjort nødvendig tilrettelegging og etter at det er utarbeidet gode besøksstrategier med kanalisering av trafikk til områder som tåler det.

Høsten 2021 oppnevnte regjeringen Reisemålsutvalget som skal gjennomgå relevante rammevilkår for utviklingen av reiselivsaktivitet i norske kommuner. Utvalget skal vurdere regelverk, strukturer og finansieringsmodeller som kan gjøre norsk reiseliv mer bærekraftig reiseliv, både miljømessig, sosialt og økonomisk.

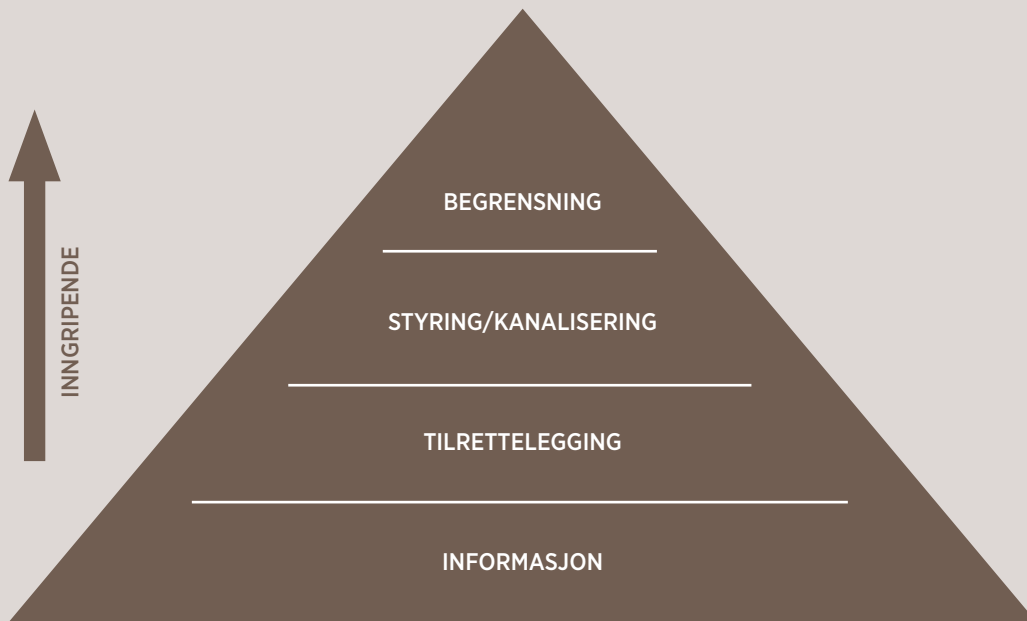
I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil: «Sikre lokal verdiskaping og tilrettelegging ved å gi kommuner mulighet til å innføre besøksbidrag. Det skal raskt settes i gang ett eller flere pilotprosjekter, for eksempel i Lofoten, basert på lokalt initiativ.» I Lofoten har det vært snakk om å sette opp en «bomring» for å finansiere tilretteleggingstiltak, som toaletter, parkeringsplasser og annen nødvendig infrastruktur for å håndtere store turistmengder.

Norsk Friluftsliv har sendt to skriftlige innspill til utvalget og hatt møte med politisk ledelse i Nærings- og fiskeridepartementet og med Reisemålsutvalget der vi har advart mot løsninger som vil være i strid med allemannsretten og gratisprinsippet.

Tiltaksmatrise

Matrisen viser Norsk Friluftslivs holdninger til tiltak der naturen er under press pga. høyt besøkspress. Innskrenkninger i allemannsretten skal være siste utvei.

MER FYSISK AKTIVITET I SKOLER OG BARNEHAGER

Norsk Friluftsliv har i flere år arbeidet for en ordning med en times daglig fysisk aktivitet i skolen. Det er grundig dokumentert at fysisk aktivitet har en positiv effekt på både læring, helse og det sosiale læringsmiljøet i klassen. I Hurdalsplattformen uttrykte regjeringen at de ønsker å innføre dette gradvis, men de har foreløpig ikke iverksatt noen tiltak for å starte denne innfasingen.

Midlene til prosjektene under Friluftsliv i skolen ble videreført i statsbudsjettet for 2022. Dette arbeidet er nærmere beskrevet senere i rapporten.

INKLUDERING OG MANGFOLD

Norsk Friluftsliv har arbeidet politisk for et trygt og mangfoldig friluftsliv for alle. Friluftsliv skal være like tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomi, kulturell bakgrunn eller funksjonsevne. De økende sosioøkonomiske forskjellene i deltagelse i friluftslivet er bekymringsfulle. Norsk Friluftsliv har i en rekke politiske møter, samtaler og innspill tatt opp dette, og forklart hvordan organisasjonene kan bidra til sosial utjevning.

Mange med funksjonsnedsettelse har behov for assistanse for å delta i friluftslivsaktiviteter. Det kan handle både om å komme seg dit, og å delta i selve aktiviteten. Friluftslivsorganisasjonene opplever at et udekket behov for assistanse hindrer personer med funksjonsnedsettelse i å delta i organiserte

aktiviteter. Dette gjelder også for egenorganisert friluftslivsaktivitet. Norsk Friluftsliv har sendt innspill til regjeringens NOU 2021:11 "Selvstyrt er velstyrt", og påpekt disse bekymringene.

I statsbudsjettet for 2022 var midlene til prosjektet Inkludering og Mangfold videreført, og dette er nærmere beskrevet senere i rapporten.

FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV (FNF)

FNF er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene i fylkene. Formålet er å fremme og styrke organisasjonenes arbeid med saker som berører natur- og friluftslivsinteressene i de enkelte fylkene. FNF er en viktig møteplass for organisasjonene på fylkesnivå, der saker av felles interesse diskuteres, og saker prioriteres. Samarbeidet i FNF drives av fylkeskoordinatorer med god faglig kompetanse.

Naturen er under et stadig økende press i hele Norge. For Norsk Friluftsliv er FNF en viktig samarbeidspartner og aktør i saker som berører natur og friluftsliv. FNF opplever en stadig økende mengde saker.

Nasjonalt ledes FNF av et styre som består av Norsk Friluftsliv, Norges Naturvernforbund, Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Friluftsrådenes Landsforbund og én representant oppnevnt av de ansatte. I tillegg roterer, for to år av gangen, en styreplass blant Norsk Friluftslivs

medlemsorganisasjoner som ikke har fast plass i styret. I 2022 hadde Norges Padleforbund denne plassen. Daglig leder for FNF sitter i kontorfellesskap med Norsk Friluftslivs administrasjon.

STYRKING AV SAMARBEIDET MED KOMMUNENE

Høsten 2019 ble Norges første aktivitetsråd etablert i Fredrikstad, som et pilotprosjekt i samarbeid mellom Norsk Friluftsliv og Tverga. De første to årene ble dette driftet som et spleiselag mellom initiativtakerne. I 2021 fikk aktivitetsrådet økt driftsstøtte fra kommunen, og støtten ble videreført i 2022. Rådet er nå en selvstendig organisasjon med et lokalt sammensatt styre.

I november ble det klart at Fredrikstad kommune ikke viderefører tilskuddet i 2023. Med dette som bakgrunn, er det startet opp et evalueringsarbeid både av aktivitetsrådet i Fredrikstad og av piloten Drammen Friluftslivsforum. Resultatene skal foreligge i mai 2023 og vil gi viktig innsikt i hvordan friluftslivsorganisasjonene best kan være representert lokalt.

I august ble Norsk Friluftsliv oppmerksom på at Viken Idrettskrets ønsker å etablere Idretts- og aktivitetsråd i ti kommuner i Viken. Rådene ble beskrevet som en utvidelse av eksisterende Idrettsråd, bygget på idrettens egen organisering, der idrettskretsen så for seg at disse også skal ivareta egenorganisert aktivitet og friluftsliv. Norsk Friluftsliv og medlemsorganisasjonene var ikke forespurt om dette, men ønsker samarbeid velkommen. Det har vært flere møter for å avklare organiseringen av et slikt råd. Ved årsskiftet har det dessverre ikke lyktes å komme frem til en modell der samarbeidet vil skje på likeverdig basis.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe i Norsk Friluftsliv som skal se nærmere på hvordan vi kan styrke friluftslivsorganisasjonenes lokale tilstedeværelse.

NORDISK SAMARBEID

Samarbeidet i nettverket av nordiske paraplyorganisasjoner for friluftsliv, Nordic Outdoor Network (NON), ble videreført i 2022. Norsk Friluftsliv har i 2022 gjennomført Nordisk natt i naturen, med finansiering fra Møllers Fonden i Danmark. På arrangementet deltok representanter fra både den finske, danske og svenske ambassaden. Vi er involvert i det videre samarbeidet om en ny Nordisk natt i naturen i 2023, med finansiering fra EU og Sport Pluss.

Gjennom det nordiske samarbeidet skjer det verdifull kompetanseoverføring. I 2022 har blant annet Svenskt Friluftsliv delt sine erfaringer fra sitt friluftsliv 2021, og Norsk Friluftsliv har holdt foredrag om bærekraftig friluftsliv for våre søsterorganisasjoner i Sverige og Danmark.

HØRINGSUTTALELSER

Norsk Friluftsliv skriver hvert år en rekke høringsuttalelser, og vi prioriterer spesielt saker av nasjonal interesse og betydning. Uttalelser sendes både fra Norsk Friluftsliv alene, og i samarbeid med andre organisasjoner. Viktige samarbeidspartnere er blant andre Friluftsrådernes Landsforbund, SABIMA, Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) og Naturvernforbundet.

Saker av regional eller lokal interesse videresendes normalt til samarbeidsorganet Forum for natur og friluftsliv (FNF), slik at det kan utarbeides lokale og regionale høringsvar. Ved lokale saker av prinsipiell karakter, eller som har stor nasjonal interesse, hender det at Norsk Friluftsliv også avgir høringsvar.

Foto: Trym B. Falkanger

Oversikt over Norsk Friluftslivs innspill og høringsuttalelser i 2022

13.01.2022	Høring – Endringer i forskrift om fremmede treslag
24.01.2022	Innspill til kommunal- og forvaltningskomiteen – Meld. St. Mål med mening
11.02.2022	Innspill til ny søknadsbasert tilskuddsordning inkludering og mangfold
23.03.2022	Innspill til rep.forslag om en plan for å ta igjen tapt faglig og sosial læring og tette kunnskapshull for elever i norsk skole
28.03.2022	Felles høringsuttalelse – Høring om endringer i fiskeforskriftene for Tanavassdraget for 2022
30.03.2022	Innspill til etablering av Bionova
01.04.2022	Innspill – forslag til endringer i nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanning
13.04.2022	Innspill ny folkehelsemelding
27.04.2022	Innspill til energimelding og tilleggsmelding
12.05.2022	Fellesinnspill til departementene om kvalitetsnorm for villrein
13.05.2022	Innspill til NOU Selvstyrt er velstyrt
16.05.2022	Fellesutspill om havvind og naturhensyn
18.05.2022	Høring – Forskrift om fartsgrenser til sjøs
25.05.2022	Fellesinnspill til energikommisjonens mandat
01.07.2022	Høring – Søknad om utsatt frist for idriftsettelse for Bremangerlandet vindkraftverk
22.08.2022	Høring – Endringer i fornybardirektivet
30.08.2022	Innspill til generalistkommuneutvalget
01.09.2022	Høring – Endring forskrift overtredelsesgebyr motorferdselloven
08.09.2022	Innspill til reisemålsutvalget – besøksbidrag/fellesgodefinansiering og allemannsretten
14.09.2022	Høring – Revidert drikkevannsforskrift
30.09.2022	Innspill kommunal- og forvaltningskomiteen – rep.forslag om ulovlighetsoppfølging for kommuner
30.09.2022	Innspill til Klimautvalget 2050
30.09.2022	Høring – NOU 2022:6 Nett i tide
27.10.2022	Innspill KLD – naturavtale
28.10.2022	Høring – NOU 2022:8 Ny minerallov
31.10.2022	Innspill energi- og miljøkomiteen – Dok.8-254 S (2021-2022) om en mer sirkulær økonomi
09.11.2022	Høring – Forskrift om fartsgrenser for fritidsfartøy i Nesodden kommune
19.11.2022	Høring – Forslag til endringer i forskrift om bærekraftig skogbruk
30.11.2022	Innspill til Reisemålsutvalget
01.12.2022	Innspill til Klimatilpasningsmeldingen
14.12.2022	Felles innspill til kommunal- og distriktsministeren angående hytteutbygging
22.12.2022	Felles innspill til ny distriktsmelding

På webinarer om #Sammenpåtur-kampanjen ble lokale lag og organisasjoner, kommuner, frisklivs- og frivilligsentraler, fylkeskommuner og andre oppfordret til å samarbeide om å få flere med ut på tur i 2022.

Foto: Trym B. Falkanger

Konferanser, seminarer og foredrag

WEBINAR: MOTORFERDSEL

I mars arrangerte Norsk Friluftsliv og DNT et webinar om motorferdsel. Der vi tok opp viktige temaer omkring motorferdsel i norsk natur som er relevante i arbeidet med ny motorferdsellov. Her hadde også lederen for motorferdselutvalget en presentasjon av utvalgsarbeidet. Webinarer hadde bred deltakelse fra organisasjoner og forvaltningen.

WEBINAR: BLI MED #SAMMENPÅTUR I FRIVILLIGHETENS ÅR 2022!

I april inviterte Norsk Friluftsliv, sammen med Kreftforeningen, Norske Kvinners Sanitetsforening, Den Norske Turistforening og Nasjonalforeningen for Folkehelsen, til et digitalt informasjonsmøte om signalarrangementet #Sammenpåtur. Dette webinarer var ett av mange ledd i en større kampanjemobilisering, ledet av Norsk Friluftsliv.

FRILUFTPOLITISK SAMLING

I forkant av årsmøtet 5. mai ble det arrangert friluftspolitisk samling med tema bærekraftig friluftsliv. Seminaret belyste hvordan bærekraftsmålene er relevante for friluftslivet og hva organisasjonene selv kan gjøre. Målet var å bevisstgjøre og å gi inspirasjon til hvordan man kan arbeide med bærekraft.

LANDSKONFERANSE FRILUFTSLIV 2022

Norsk Friluftsliv, Miljødirektoratet og Friluftsrådernes Landsforbund arrangerte Landskonferanse friluftsliv i Bodø 30. mai – 1. juni. Konferansen arrangeres hvert tredje år, og tema i 2022 var FN's bærekraftsmål og friluftsliv. Konferansen satte utfordringer og muligheter på dagsorden, gjennom foredrag, verksteder og befaringer. Landskonferansen er en viktig sosial møteplass for alle som arbeider med friluftsliv. Til sammen deltok rundt 250 personer fra kommuner, fylkeskommuner, direktorater, departementer, friluftslivsorganisasjoner og friluftsråd. På konferansen lanserte Norsk Friluftsliv og Friluftsrådernes Landsforbund «Friluftslivets bærekraftsplakat»

WEBINARER:

FORUM FOR JUSS OG AREALPOLITIKK

Forum for juss og arealpolitikk er et samarbeid mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene og juristene Fredrik Holth og Nikolai Winge. Forumet er en arena der organisasjonene diskuterer arealsaker, og finner felles temaer de ønsker å løfte fram, både juridisk og politisk. Norsk Friluftsliv var medarrangør på flere av forumets webinarer i 2022. Temaene var: Konsekvensutredninger, vindkraft på land, strandsoneforvaltning, skogforvaltning, myrassrettssikkerhet, hytteutbygging og miljøkriminalitet.

INNLEGG OG FOREDRAG

Norsk Friluftsliv blir regelmessig forespurt om å holde innlegg på ulike konferanser og samlinger. Dette gir mulighet for kontakt med mange ulike grupper, og var høyt prioritert også i 2022.

Norsk Friluftsliv og Friluftsrådernes Landsforbund presenterte den nye bærekraftsplakaten for en fullsatt sal under Landskonferanse Friluftsliv i Bodø.

Foto: Synne Kvam

Foto: Gard Eirik Arneberg

Informasjons- og inspirasjonsarbeid

på innmark og utmark. Alle videoene ble fulgt opp med diverse mediasaker gjennom sommeren.

Det ble også laget en informativ landingsside med tips for hvert av temaene. Alle landets kommuner fikk tilsendt materiale til fri bruk, og tekst de kunne klippe og lime til sine egne nettsider. Dette ble tatt godt imot.

Kampanjen gikk svært bra, og i kampanjeperioden nådde filmene ut til hele 2,3 millioner brukere på Facebook, Instagram og YouTube, med over fire millioner visninger. Det ble lagt igjen over 3700 kommentarer på Sundquist-filmene.

I tillegg besto kampanjen av quizer om ulike temaer relatert til sporløs ferdsel, en fotokonkurranse, samt gjenbruk av egen infografikk-film om allemannsretten på syv ulike språk, fra 2021. Disse syv filmene nådde 400 000 mennesker, og ble sett 50 000 ganger. Best gikk filmene på engelsk, norsk og arabisk. Det ble også utarbeidet en grafisk faktaplakat med oversikt over hvor lang tid det tar naturen å bryte ned ulike typer søppel.

Informasjonskampanje om allemannspliktene

Allemannsretten er en forutsetning for friluftslivet i Norge, og det er viktig at befolkningen også kjenner til pliktene som følger med. For å øke kunnskapen om dette bevilget Miljødirektoratet også i 2022 midler til en informasjonskampanje. Det gjorde at Norsk Friluftsliv kunne videreføre den populære kampanjen fra 2021 med Bjørn Sundquist i hovedrollen, med tre nye videoer. Temaene for årets kampanje var blåvett, sporløs ferdsel og forskjellen

Friluftslivets uke 2022

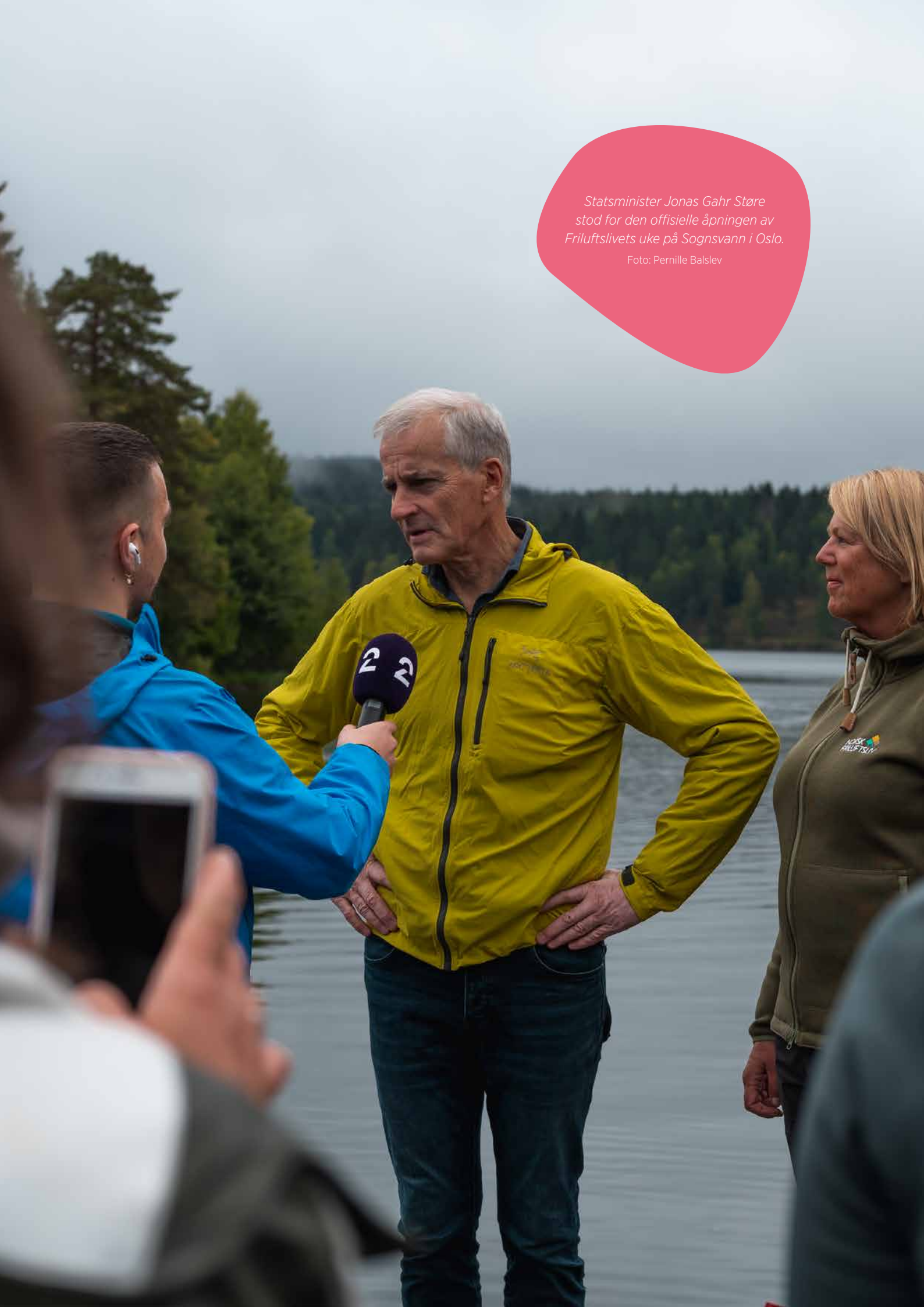
Formålet med Friluftslivets uke er vise frem friluftslivet i hele sin bredde, og synliggjøre de mange tusen lagene og foreningene som finnes over hele landet. Prosjektet finansieres med midler fra Miljødirektoratet.

Friluftslivets uke 2022 fant sted 3. - 11. September, og var et signalarrangement i Frivillighetens år.

Uken ble åpnet under Friluftslivets dag på Sogsvann av statsminister Jonas Gahr Støre (AP). Dette var første gang den store aktivitetsdagen lot gjennomføre etter pandemien, til stor glede for de 24 organisasjonene, og om lag 2500 besøkende. Det samme gjaldt for Friluftslivets dag på Skullerud i regi av Skiforeningen, som ble arrangert i samarbeid med fire andre organisasjoner.

*Statsminister Jonas Gahr Støre
stod for den offisielle åpningen av
Friluftslivets uke på Sognsvann i Oslo.*

Foto: Pernille Balslev

I 2022 ble det registrert 1300 turer og aktiviteter i den nasjonale aktivitetskalenderen for Friluftslivets uke. Norsk Friluftslivs 18 medlemsorganisasjoner, Forum for Natur og Friluftsliv, en rekke andre frivillige lag og foreninger, friluftsråd, kommuner og frivillighetsentraler sto bak arrangementene.

Norsk Friluftsliv sto for synliggjøringen av uken, informasjons- og pressearbeid, og drift av den nasjonale aktivitetskalenderen. De betalte annonsene for Friluftslivets uke, Natt i naturen og Tur med mening nådde totalt 1,8 millioner mennesker, og hadde til sammen 6,6 millioner visninger.

Friluftslivets uke vekker hvert år stor medieoppmerksomhet. Både NRK Dagsrevyen og TV2 Nyhetskanalen dekket i 2022 åpningen på Sognsvann, og totalt hadde uka 243 omtaler i media, både nasjonalt og lokalt i presse, radio og TV. Befolkningens kjennskap til Friluftslivets uke har ligget stabilt høyt over flere år. En undersøkelse fra september 2022 viste at i overkant av en av fire har hørt om Friluftslivets uke.

Friluftslivets uke fikk i 2022 en oppdatert grafisk profil, som er mer «leken» og anvendelig for medlemsorganisasjonene.

I 2022 oppdaterte vi også «Naturvakt», et læringsopplegg om allemannsretten, rettet mot barnehager. Opplegget ble for første gang gjort om til fysiske brosjyrer, som barnehagene kan bestille. Materiellet, og konseptet, er tidløst, og vil derfor kunne benyttes i mange år fremover. Vi videreutviklet og distribuerte også en populær oppgavebrosjyre rettet mot skoler. Mer om dette under «Friluftsliv i skolen».

NATT I NATUREN OG NORDISK NATT I NATUREN

Friluftslivets uke åpnet, som vanlig, med Natt i Naturen over hele landet. I år samarbeidet Norsk Friluftsliv for første gang med paraplyorganisasjonene i Sverige, Danmark og Finland om Nordisk Natt i Naturen.

TUR MED MENING

I 2022 videreførte vi også den nasjonale rydde-kampanjen Tur med mening, i samarbeid med Hold Norge Rent og Strandryddeuka. Også Tur med mening var signalarrangement under Frivillighetens år. Tur med mening er en oppfordring om å gå seg en tur, ta med en pose og plukke søppelet man kommer over. Dette året ble kampanjen utvidet til å gå fra fredag til søndag, slik at flere barnehager og skoler kunne delta.

Frivillighetens år

I forbindelse med Frivillighetens år 2022 opprettet Norsk Friluftsliv en egen samleside med hva som skulle skje i medlemsorganisasjonene i løpet av året.

Norsk Friluftsliv utviklet og laget også tre filmer som ble spredd i sosiale medier. Den røde tråden var hvordan friluftslivet i Norge ville ha sett ut uten den frivillige innsatsen. I filmene forsvinner blant annet guider, skilt, skispor og fiskeinstruktører, og utøverne står hjelpeløse tilbake uten kompetanse til å klare seg selv.

Norsk Friluftsliv var også prosjektleder for signalarrangementet #Sammenpåtur, som er beskrevet under Mangfold og inkludering.

Media

Norsk Friluftsliv ble i 2022 omtalt 1180 ganger i media. Hovedandelen av omtalen var i lokalmedier, mens cirka en fjerdedel var nasjonale eller regionale omtaler. Den viktigste rollen vår i media er å være en stemme for natur- og friluftssinteressene innenfor en rekke saksområder, samt å være faktaleverandør på friluftslivsfeltet, inspirator og kunnskapsspreder.

Vi opplever stor nasjonal medieinteresse for informasjon rundt allemannsretten og sporløs ferdsel. I 2022 var Norsk Friluftsliv en viktig kilde til opplæring og kunnskap knyttet til bålrett, dovtett, kuvett og andre spørsmål rundt hvordan man skal oppføre seg ute i naturen.

Ankesaken om Nordkapp var også en av sakene Norsk Friluftsliv var engasjert i i året som gikk.

Det ble i 2022 utarbeidet flere kronikker knyttet til rammevilkår, naturforvaltning og skole.

Nyhets saker laget av egne Ipsos-undersøkelser står for en betydelig del av omtalen. Undersøkelser som ga omtale i media i 2022 var blant andre: Barn leker mindre ute i nærområdet, stor interesse for gjenbruk av turutstyr, isbadetrenden, interesse for høsting av ville vekster, og at sosiale medier inspirerer oss til å bedrive friluftsliv.

Vi når også ofte gjennom i media med tips og inspirasjon til lavterskel friluftssaktiviteter, og kom i 2022 blant annet med tips til vinterteltning, trugeturer og uteovernatting.

SOSIALE MEDIER

Norsk Friluftsliv fortsatte veksten i sosiale medier, og hadde ved årsskiftet over 96 000 følgere på Facebook og over 93 000 følgere på Instagram. I tillegg er vi til stede og aktive på LinkedIn og Youtube. Organisk nådde Norsk Friluftsliv 1,3 millioner på Instagram og 2,6 millioner på Facebook i 2022.

Analyser og undersøkelser

Også i 2022 er det gjennomført en rekke undersøkelser og analyser. En hovedhensikt er å styrke kunnskapsgrunnlaget for friluftslivsorganisasjonene og andre i arbeidet for å fremme friluftslivsaktivitet i befolkningen. Ved å stille samme spørsmål over flere år, får vi kunnskap om hvordan deltakelse i friluftslivsaktivitet, og holdninger til friluftspolitiske spørsmål, endrer seg over tid. Undersøkelsene bidrar også til å sette en rekke friluftslivspolitiske spørsmål på dagsorden, både politisk og i media. Vi gjennomfører også undersøkelser i etterkant av kampanjer for å måle effekten av arbeidet vårt og avdekke hvor det er forbedringspotensial.

I 2022 har vi blant annet:

- Gjennomført månedlige Ipsos-undersøkelser blant befolkningen: Avklart holdninger til og

- kunnskap om friluftslivspolitiske aktuelle spørsmål, samt målt deltakelse i og erfaringer med friluftslivsaktiviteter. Til sammen 18 spørsmål er stillt i 2022.
- Spurt om barns egne erfaringer med uteskole, gjennom Barn- og ungdomsundersøkelsen hos Ipsos.
- Videreført en større undersøkelse om befolkningens friluftslivsvaner både generelt og i nærheten av der de bor. Her spørres det også om en rekke drivere og barrierer for å gå tur og drive med annet friluftsliv, samt holdninger til motorisert ferdsel i naturen, og bruk av kart, kompass og GPS.

Vi har arbeidet systematisk for å tilgjengeliggjøre kunnskapen om friluftsliv for å fremme aktivitet i befolkningen.

Ipsos-undersøkelser i 2022

Norsk Friluftsliv stilte i 2022 til sammen 18 enkeltspørsmål gjennom Ipsos, for å blant annet kartlegge nordmenns holdninger til ulike friluftsspørsmål, sjekke hvor aktive nordmenn er, hva slags friluftsjaktiviteter de driver med, og hvor god kjennskap de har til allemannsretten og dens plikter.

HER ER NOEN AV DE VIKTIGSTE FUNNENE:

SOSIALE MEDIER INSPIRERER OSS TIL FRILUFTSLIV

En av to unge oppgir at de motiveres til turer i skog og mark av sosiale medier. Instagram er inspirasjonskilde nummer en, men også Facebook, Snapchat og TikTok nevnes av flere. Det er ikke bare de unge som lar seg inspirere, dette gjelder også stadig flere godt voksne. Hele 20 prosent av de på 60 år og oppover sier nå at sosiale medier motiverer dem til tur, mot 12 prosent i 2020. I denne aldersgruppen er det på Facebook man finner mest turinspirasjon.

BARN LEKER MINDRE UTE I NÆROMRÅDET

Andelen foreldre som oppgir at barna deres leker ute daglig, er mer enn halvert på syv år. Kun 18 prosent av småbarnsforeldre forteller nå at barna deres leker ute 5-7 ganger i uka, mot 41 prosent i 2015. Tallene samsvarer dessverre også med andre studier gjort den siste tiden. Norsk Friluftsliv mener utviklingen gir grunn til bekymring.

EN AV TO HAR HØSTET SPISELIGE VEKSTER

Flere har den siste tiden fått øynene opp for naturen som matfat. En undersøkelse fra våren 2022 viser at 48 prosent har erfaring med å sanke spiselige vekster, som ikke er sopp eller bær. 23 prosent oppgir at de har høstet slike vekster flere ganger. Det er kvinner og eldre som er de mest ivrige sankerne.

DETTE GJORDE NORDMENN MEST AV UTE I VINTER

En kartlegging av nordmenns friluftsliv i vintermånedene viser at mange var aktive utendørs. Fotturer i naturen er fortsatt den mest populære friluftsjaktiviteten året rundt, og det gjaldt også i vinter. Mange tok også et måltid ute i løpet av sesongen, og over halvparten forteller at de har vært ute og tent bål. En gledelig nyhet er at 48 prosent oppgir å ha tatt seg en langrennstur, noe som tyder på at flere gikk på ski i år sammenlignet med de siste årene. Hele 12 prosent, altså mer enn hver tiende nordmann, oppgir at de hoppet i sjøen i løpet av vinteren.

NÆR HALVPARTEN AV UNGE SOV UTE I SOMMER

Hele 45 prosent i aldersgruppen 15 til 29 år sov ute i løpet av sommeren, enten i naturen, på balkongen eller i hagen. Det er langt fra bare de yngste som har funnet frem soveposen i løpet av sesongen. I hele befolkningen svarer 27 prosent at de har overnattet ute. Blant disse oppgir noen få at de har sovnet på balkongen eller i hagen, men det å sove ute i naturen er helt klart mest populært. Totalt har en av fire gjort dette.

Mangfold og inkludering

Siden 2016 har Norsk Friluftsliv hatt en egen satsing på inkludering, med mål om å øke deltakelsen blant de av oss med innvandrerbakgrunn i friluftslivet. Norsk Friluftslivs viktigste oppgave er å fungere som et kontaktpunkt og en møteplass, og inspirere, gi kompetanse og støtte til organisasjonene i deres mangfolds- og inkluderingsarbeid. Og ikke minst, bidra til å løfte frem gode eksempler på aktivitetstilbud og organisasjonsutvikling.

Foto: Adriana Finstad

I tråd med at vi skal jobbe mer helhetlig for å inkludere flere, og slik også omfavne en større målgruppe, har Norsk Friluftslivs prosjekt endret navn til Mangfold og inkludering.

FRITIDSERKLÆRINGEN

I 2022 var Norsk Friluftsliv med på å signere Fritids-erklæringen, sammen med en rekke frivillige og ideelle organisasjoner, Kommunesektoren (KS), departement og sittende regjering. Dette som et ledd i arbeidet for å gjøre friluftslivet tilgjengelig for flere. Erklæringen understreker at alle barn og unge skal kunne delta i minst én organisert fritidsaktivitet. Norsk Friluftsliv og alle signerende parter er forpliktet til å fjerne barrierer for deltakelse. Dette skal gjøres både hver for seg og i fellesskap, gjennom en samarbeidsgruppe, som møtes fire ganger i året.

#SAMMENPÅTUR - ET SIGNALARRANGEMENT I FRIVILLIGHETENS ÅR

Norsk Friluftsliv var prosjektleder for et av de store signalarrangementene i Frivillighetens år 2022; #Sammenpåtur. Prosjektet har vært et viktig samarbeid mellom folkehelse- og friluftslivsorganisasjonene, representert ved Norsk Friluftsliv, Den Norske Turistforening, Kreftforeningen, Norske Kvinners Sanitetsforening og Nasjonalforeningen for Folkehelsen. #Sammenpåtur mottok midler fra Frivillighetens År 2022, Stiftelsen Dam og Gjensidigestiftelsen, i tillegg til Helsedirektoratet i 2021.

Hovedmålet med #Sammenpåtur var å fremme fysisk aktivitet og bidra til å redusere ensomhet og utenforskap. Tanken bak prosjektet var at det å komme i gang med en aktivitet ofte er enklere hvis man har noen å gjøre det sammen med, men at mange mangler nettopp dette. Vi ønsket derfor å få til et samarbeid på tvers av helse- og friluftslivsorganisasjonene rundt lavterskel friluftaktiviteter i nærmiljøene. Målet var både å senke barrierene for deltakelse i frivilligheten, og å bedre samspillet mellom frivillige organisasjoner og offentlig sektor. Til sammen ble det avholdt 68 turer og aktiviteter under fanen #Sammenpåtur.

#Sammenpåtur-kampanjen ble gjennomført i to runder, der målet både var å mobilisere organisasjoner, og å minne hver og en av oss på at vi må huske å invitere andre med. Vårkampanjen nådde 800.000 unike brukere, og høstkampanjen nådde 490.000. I tillegg markedsførte Norsk Friluftsliv kampanjen i egne kanaler, og brukte også ambassadørene våre til å dele tips og inspirasjon. Til sammen fikk innleggene i egne kanaler og hos ambassadørene opp mot 90 000 visninger. Landingssiden for prosjektet var Norsk Friluftslivs mest besøkte nettside i november, noe som tyder på at kampanjen engasjerer målgruppene og at det er etterspørsel etter lavterskelaktiviteter og noen å gjøre det sammen med.

Friluftslivsorganisasjonene har kommet langt i dette arbeidet, og har fått økt kunnskap om inkludering de siste årene. Samtidig gjenstår det et stykke arbeid for å bevege dette fra enkeltstående satsninger til å bli fast forankret i organisasjonene. Norsk Friluftsliv ser at det fremdeles er behov for bevisstgjøring og holdningsarbeid internt når det gjelder inkludering, både på lokalt og nasjonalt nivå.

Lavere deltakelse i friluftslivet gjelder ikke kun de av oss med innvandrerbakgrunn. Sosioøkonomisk bakgrunn, funksjonsnivå og mangel på informasjon kan også være barrierer for deltakelse. Myndighetene og organisasjonene har fått styrket fokus på sosiale forskjeller, tilrettelegging og økonomi som barriere for deltakelse i fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet.

Viktige nettverk for mangfold

Viktige nettverk for samarbeid, informasjonsdeling og erfaringsutveksling inkluderer:

- **Forum for flerkulturelt friluftsliv**
- **Rådgivende gruppe**
- **Frivillighetens år 2022 - #sammenpåtur**
- **Oppdag nabolaget** er et nettverk som har til hensikt å stimulere til tettere samarbeid og samskaping mellom frivillig og kommunal sektor i Oslo, der friluftsliv, idrett, folkehelse og nærmiljø står i fokus, med tema knyttet til inkludering og bekjempelse av utenforskap
- **Nettverk for innvandrerhelse i frivillig sektor (NIFS)** arbeider for å utjevne helseforskjeller mellom de av oss med innvandrerbakgrunn og majoritetsbefolkningen. Enhet for migrasjonshelse hos Folkehelseinstituttet (FHI) er sekretariat og koordinerer nettverket
- **Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU)** består av frivillige og ideelle organisasjoner som gjennom samarbeid jobber for å redusere utenforskap og fattigdom blant barn og unge, og for mer bruk av ALLEMED-verktøyet
- **Samarbeidsgruppen for Fritidserklæringen** ved Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er et samarbeidsforum på tvers av sektor for partene som har signert Fritidserklæringen, som skal sikre deltakelse i fritidsaktiviteter for alle barn og unge
- **Ressursgruppen for Inkludering på topp** hos Frivillighet Norge
- **Ressursgruppen for Ungfritid.no** hos Frivillighet Norge

Det offisielle startskuddet for #Sammenpåtur var på Verdens aktivitetsdag 10. mai, med hele 29 store og små samarbeidsaktiviteter rundt omkring i landet, blant annet i Drammen i regi av Norsk Kvinner Santitetsforening, DNT Drammen og Jasmin Kvinne-nettverk via Drammen Friluftslivforum. H.K.H. kronprins Haakon deltok på markeringen.

Gjennom prosjektet har vi høstet viktige erfaringer som vi drar nytte av også i det videre arbeidet for å få flere med i friluftslivet, og vi vil videreføre dette frem mot Friluftslivets år i 2025.

FORUM FOR MANGFOLD OG INKLUDERING

Norsk Friluftsliv har i 2022 videreført Forum for mangfold og inkludering. Forumet er en viktig møteplass for medlemsorganisasjonene og andre organisasjoner som bruker naturen som inkluderingsarena. Møtene bidrar til å øke kunnskapen om mangfold og inkludering, legger til rette for erfaringsdeling og hjelper Norsk Friluftsliv med å avdekke behov og ønsker. I 2022 har det vært arrangert tre forumsmøter.

RÅDGIVENDE GRUPPE

Norsk Friluftsliv har også avholdt møter med rådgivende gruppe for flerkulturelt friluftsliv. Gruppen består av personer med ulik minoritets- og innvandringsbakgrunn. Medlemmene i gruppen er ikke nødvendigvis eksperter på friluftsliv, men eksperter på seg selv. Gruppen har gitt mange viktige innspill til Norsk Friluftsliv og medlemsorganisasjonenes videre arbeid. Relevante temaer fra møtene ble videreformidlet til Forum for mangfold og inkludering, og vice versa.

Det har i 2022 også vært jobbet med å formidle kunnskap om inkludering og friluftsliv gjennom foredrag, på Norsk Friluftslivs digitale plattformer og gjennom tilgjengelige brosjyrer, faktaark og plakater. Faktaarkene om friluftsliv og helse, som opprinnelig ble utviklet i 2019, ble i 2022 oppdatert med ytterligere ett språk – ukrainsk – og kan nå fås tilsendt gratis eller lastes ned på totalt 17 språk.

Norsk Friluftsliv arbeider for mer forskning på forholdet til, og deltakelse i, friluftsliv blant

personer med innvandrerbakgrunn. Vi har i 2022 fortsatt samarbeidet med blant annet VID vitenskapelige høgskole og Universitetet i København om en søknad.

TURMAT FRA HELE VERDEN

Turmat fra hele verden er et verktøy for å inkludere flere i friluftslivet. Inkluderingsverktøyet skal legge til rette for å bygge bro mellom internasjonal matkultur og norsk turkultur. Alle som ønsker å bruke naturen som inkluderingsarena kan ta verktøyet i bruk. Norsk Friluftsliv ønsker at flere organisasjoner skal dra nytte av verktøyet for å inkludere flere i sine aktiviteter og organisasjoner, særlig de av oss med flerkulturell bakgrunn som ikke allerede bruker naturen. Samtidig bidrar også verktøyet til å gjøre friluftslivet mer mangfoldig og attraktivt for mulige nye grupper.

Midler fra Sparebankstiftelsen DNB har gjort det mulig for Norsk Friluftsliv å ha en egen prosjektleder for Turmat fra hele verden i perioden 2021 til 2024. I starten av 2022 utarbeidet vi en egen veileder for å gjøre det enklere å ta inkluderingsverktøyet i bruk. Organisasjoner og pedagogiske institusjoner har vist stor interesse for veilederen, og allerede har om lag 5500 blitt delt ut.

Norsk Friluftsliv har i 2022 delt ut stimuleringsmidler til lokale lag og foreninger som ønsker å gjennomføre lokale lavterskelaktiviteter der inkluderingsverktøyet tas i bruk. Både veileder, turmatoppskrifter, gode eksempler og andre

ressurser er gratis tilgjengelig for alle på www.turmat.no, som prosjektleder driver, i tillegg til en egen konto på Instagram.

I 2022 ble det også gjennomført regionale praktiske kurs for representanter fra organisasjoner og ansatte i skolen om hvordan man kan bruke Turmat fra hele verden som et inkluderingsverktøy i organisasjonen og i undervisningssammenheng. De praktiske kursene har blitt tatt godt imot, og motiverer til å fortsette med i 2023.

NETTVERKSBYGGING

Deltakelse i ulike nettverk bidrar til samarbeid, informasjonsdeling og viktig erfaringsutveksling. Nettverkene åpner også for å bli kjent med nye relevante grupper, og gir mulighet til å styrke friluftslivet som inkluderingsarena. Informasjonen vi mottar fra organisasjonene og målgruppene gjennom nettverk, samarbeid og deltakelse på møter og andre fellesarenaer, er viktig for å legge gode planer for videre arbeid. Samtidig åpner kontakten for at vi får kommunisert relevant informasjon ut til målgruppene på en effektiv måte.

Seks statsråder og 21 organisasjoner signerte Fritidserklæringen, som skal senke barrierene for barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter.

Foto: Simen Gald

Satsing i skole, barnehager og SFO

Stortingsmelding om friluftsliv har som nasjonalt mål at naturen i større grad skal brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.

Norsk Friluftsliv får derfor ressurser fra Klima- og miljødepartementet til prosjektet Friluftsliv i skolen, som også omfatter drift og videreutvikling av Forum for friluftsliv i skolen.

Norsk Friluftsliv har også fått ansvar for et nasjonalt prosjekt med mål om å videreutvikle et utvalg eksisterende, suksessrike satsinger innenfor natur- og friluftsliv rettet mot barn og unge i pedagogiske institusjoner.

Friluftsliv i skolen

Friluftsliv i skolen gir bedre læring, fysisk aktivitet, bedre sosialt miljø og økt miljøbevissthet hos skoleelevene. Når undervisningen flyttes ut blir læringen mer konkret, og det å være i naturen appellerer i seg selv til aktivitet. Norsk Friluftsliv har en pådriverrolle i arbeidet for dette, i et bredt

samarbeid med medlemmene, myndigheter og andre relevante aktører. I 2022 har det vært stor aktivitet, og prosjektet har hatt en økt synlighet i utdanningssektoren.

FORUM FOR FRILUFTSLIV I SKOLEN

Forumet hadde i 2022 to møter med temaene markedsføring, ressurser og distribusjon, og naturen som læringsarena. Det første møtet var et hybridmøte og det andre ble avholdt fysisk. Møtene er svært gode og viktige nettverksarenaer for å formidle og dele kunnskap og erfaringer for alle som arbeider i krysningspunktet mellom natur, friluftsliv og skole.

DIGITALE SATSINGER

Det er gjennom hele året jobbet med videreutvikling av Facebook-siden, der vi har prøvd ut ulike typer innhold, frekvens og tidspunkt for publisering for å treffe målgruppen. I løpet av 2022 har antall følgere økt fra 6.343 til 8.393.

Foto: Stine Pedersen

I 2022 har nettsiden for prosjektet hatt 133.639 visninger. Vi har også videreutviklet årshjulet for uteskole.

Det er en målsetning å nå enda bredere ut til lærerne. Vi har i 2022 oppdatert undervisningsopplegget om allemannsretten som ligger på Gyldendals digitale læringsplattform, Salaby. I forbindelse med Friluftslivets uke, laget vi også et aktivitetshefte for lærere med tema «Naturen som læringsarena». Dette var meget populært, og vi distribuerte 4700 brosjyrer til lærere, skoler og opplæringsansvarlige i kommuneadministrasjonene.

KURS MED TEMA

«NATUREN SOM LÆRINGSARENA»

Også i 2022 gjennomførte vi fire regionale kurs for ansatte i skolen. Interessen var stor og vi hadde 174 deltagere fra grunnskole, ungdomsskole og universitet/høyskolesektor.

Kursene ble godt mottatt og tilbakemeldingene har vært positive. Som et resultat av universitet- og høyskolesektorens deltagelse på kursene, ble det høsten 2022 initiert et samarbeid mellom Norsk Friluftsliv, Høyskolen på Vestlandet og Universitet i Oslo. Dette har resultert i at vi i 2023 skal ha kurs for 320 lærerstudenter ved HVL i tillegg til tre regionale kurs i tre fylker.

PÅVIRKNINGSARBEID

Også i 2022 har det vært arbeidet målrettet med høyskoler og universiteter, politikere og andre som har innflytelse når det gjelder å fremme friluftsliv i skolen. Det er levert to høringsuttalelser i 2022.

Det har også blitt skrevet to kronikker som har blitt publisert i VG og Utdanningsnytt, i tilknytning til prosjektet.

Foto: Sigbjørn Bøtun

Videreutvikling av suksessrike satsinger i barnehage, skole og SFO

I barnehagene, skolene og SFO finnes det mange gode eksempler på hvordan naturen kan brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge. I Stortingets «Handlingsplan for friluftsliv» (2018) heter det at man ønsker å «Videreutvikle eksisterende suksessrike natur og friluftslivstiltak rettet mot barn og unge i pedagogiske institusjoner».

I 2019 startet derfor Norsk Friluftsliv prosjektet «Suksessrike tiltak i barnehage, skole og SFO». Fra 2020 er prosjektet finansiert av Klima- og Miljødepartementet, gjennom Miljødirektoratet.

Prosjektets første fase var kartlegging av eksisterende tiltak. Spørreskjema-intervjuer med skoleledere,

barnehager og skolefritidsordninger ga kunnskap om hva som gjøres av ledere og lærere i skole, SFO og barnehage, og hva de mener er suksesskriterier og barrierer for å bruke naturen som arena for lek, læring og aktivitet. Gjennom intervjuene ble det også kartlagt kjennskap til, og bruk av, «eksterne aktører» som tilbyr materiell, kurs og opplegg til de pedagogiske institusjonene. Vi fulgte deretter opp med intervjuer med «eksterne aktører» for å kartlegge deres tilbud rettet mot skole, SFO og barnehager.

Det tegnet seg noen tydelige bilder av hvilke faktorer som må være på plass for å lykkes med å i større grad å ta naturen i bruk som læringsarena. Gjennom intervjuene med lærerne kom det blant annet frem at natur- og friluftslivkunnskap og kompetanse er en viktig faktor for at de bruker naturen. Prosjektet startet derfor i 2021 med å intervjuer ansatte på høyskoler og universiteter, og dette arbeidet fortsatte i 2022.

Foto: Gosia Dvorakova

I 2022 ble datamaterialet fra kartleggingene analysert, og funn ble forankret i ulike arbeidsgrupper. Universitetet i SØRØST Norge (USN) ble engasjert for å bistå i analysen av datamaterialet.

I prosjektets siste driftsår, 2023, skulle analysen ferdigstilles og det skulle utarbeides en rapport med anbefalinger til myndigheter, beslutningstakere og interesserte om hva som må til av økonomisk, praktisk eller organisatorisk støtte for at flere skal kunne ta i bruk naturen som læringsarena. Det skulle også utarbeides veiledere til ledere, lærere og pedagogisk personell i skole, SFO og barnehage. Midlene til slutføring av prosjektet ble imidlertid uten varsel fjernet i statsbudsjettet for 2023. Norsk Friluftsliv mener det er uansvarlig å avslutte prosjektet nå når funnene skal gjøres tilgjengelige. Slutføringen forsøkes derfor delvis finansiert over drift, og det arbeides for å finne midler til utforming og distribusjon av veilederne.

RÅDGIVENDE GRUPPE

Det er etablert en rådgivende gruppe, hvor Miljødirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Norsk Friluftsliv, Nasjonalt kunnskapssenter for barnehager, KS (Kommunesektorens organisasjon), Nasjonalt senter for mat, Helse og fysisk aktivitet (UiB), Naturfagsenteret/ Den Naturlige Skolesekken (UiO) og Fakultet for humaniora, idrett og utdanningsvitenskap (USN) er representert. Det holdes tre til fire møter årlig, eller ved behov. Ressursgrupper og arbeidsgrupper er etablert ved behov. Aktuelle grupper har blant annet vært: Forum for friluftsliv i skolen, fagansatte i frivillige organisasjoner og hos andre eksterne aktører og grupper av pedagoger.

Administrativt

ÅRSMØTET 2022

Norsk Friluftslivs årsmøte ble avholdt 5. mai 2022 på Sentralen i Oslo.

Styreleder Knut Jørgen Herland fra Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) ble gjenvalgt for et nytt år. Sondre Aasbø og Marianne Norland Stangeland ble valgt som nye styremedlemmer, og Odd Magne Øgreid ble valgt som varamedlem.

STYRE OG ORGANISASJON

Styret har i 2022 avholdt 6 styremøter. Det har i tillegg vært et todagers fysisk strategiseminar. Styret har gjennom året behandlet til sammen 47 saker.

Styret har etter årsmøtet i mai bestått av Knut Jørgen Herland, (Styreleder) Anne-Mari Planke (nestleder), Trond Glesaaen, Linda Verde, Anne Cappelen, Sondre Aasbø, Marianne Norland Stangeland og varamedlem Odd Mange Øgreid.

Vararepresentant kalles inn til alle møter. Styret har utarbeidet en instruks med årsplan for sitt arbeid, som regelmessig oppdateres. Det er tett og løpende kontakt mellom styret og administrasjonen i aktuelle politiske saker og uttalelser. Styret får også en månedlig rapport om aktiviteter i regi av administrasjonen.

Styremedlemmene mottar ingen kompensasjon for sitt arbeid, utover å få dekket direkte tap og utlegg ved utøvelse av styrevervet.

GENERALSEKRETÆRMØTER

Generalsekretærmøtet er «rådgivende organ for generalsekretæren i friluftspolitiske saker» jfr vedtektenes §8. Dette er også et godt sted å bygge nettverk og drøfte saker av felles interesse mellom ledere i organisasjonene. Det er i 2022 gjennomført fem ordinære møter. Møtene har også hatt enkelte gjester med innlegg.

FAGLIGE FORA

For å sikre et nært og koordinert samarbeid mellom Norsk Friluftsliv og medlemsorganisasjonene, er det, i tillegg til generalsekretærmøter, etablert kommunikasjonsforum og friluftspolitisk forum.

ADMINISTRASJONEN

Det har i 2022 vært utskifting av prosjektleder for inkludering og mangfold og kommunikasjonsrådgiver innen sosiale medier. Ved årets utgang hadde Norsk Friluftsliv 12 ansatte og prosjektansatte i engasjement. Dette er uendret fra 2021. Det har i deler av 2022 i tillegg vært engasjert en prosjektmedarbeider på deltid i prosjektet #Sammenpåtur.

ØKONOMI OG TILSKUDDSDORDNINGER

Norsk Friluftsliv finansieres med kontingent fra medlemsorganisasjonene, og med en viktig driftsstøtte fra Miljødirektoratet. I tillegg disponerer Norsk Friluftsliv betydelige prosjektmidler, som fordeles til medlemsorganisasjonene og til felles prosjekter. Norsk Friluftsliv omsatte i 2022 for ca. 49 mill i ulike prosjektmidler. Norsk Friluftsliv mottok kr 6.622.006,- i tilskudd, bidrag og merverdiavgiftskompensasjon, og kr 1.106.000,- i medlemskontingenter fra organisasjonene. Regnskapet for 2022 viser et overskudd på kr 542.583,- og en egenkapital på kr 6.026.174,- Regnskapet revideres av Revisorgruppen Akershus AS.

MILJØSERTIFISERING

Norsk Friluftsliv ble i mars 2022 sertifisert for tre nye år som Miljøfyrtårnsbedrift etter en ny hovedrevisjon. Vårt aller viktigste miljøbidrag er å fremme naturvennlig friluftsliv. På det administrative har vi dokumentert våre rutiner rundt miljøhåndtering på en tilfredsstillende måte for å kunne oppnå sertifiseringen som Miljøfyrtårn. Vi skal gjennom årlig rapportering dokumentere våre klima- og miljøtiltak.

NORSK
FRILUFTSLIV

www.norskfriluftsliv.no